

OCT 28 1919

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izbaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

LETTO—YEAR XII.

Cena lista je 54.00. Entered as second-class matter January 28, 1919, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 24. oktobra (Oct. 24) 1919.

Subscription \$4.00

Yearly.

Uredniški in upravnički prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication:
2657 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4635.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Jeklarski podjetniki piskajo na zadnjo plščalkino luknjo.

Stavkarji se ne dajo provocirati. Prva pomoč od strani železničarjev. Organizirano delavstvo v Illinoisu je s stavkarji.

Ameriška delavska federacija bo podpirala jeklarske delavce finančno in moralno.

Chicago, Ill. — Odborniki jeklarskih organizacij v cikliskem okrožju so prejeli včeraj poročilo iz Washingtona, da je izvrševalni odbor Ameriške delavske federacije sklenil pomagati jeklarskim delavcem, da dim praje izvojuje smago. Gompers, predsednik federacije, je dejal — kot se glasi poročilo — da bo federacija podpirala štrajkarje finančno in moralno. Na ta nadim stope vse organizirano delavstvo v Ameriki na solidno fronto proti jeklarskim magnatom.

Druga vesela vest iz Washingtona se glasi, da so železničarske bratovščine dovolile organizacijam železničarjev, ki prevažajo rudo in druge surovine ter jeklo v jeklarski in železarski industriji, da lahko zaštrajkajo iz simpatiji z jeklarskimi delavci kjerkoči in kadarkoli hočejo, ako večina železničarjev odglasuje za štrajk. Zavirači na progah v zvezi z Wisconsin Steel Co. v South Chicagu so že zastavili in delo in tovarni je popolnoma ustavljen, to se pravi, da tudi stavkokazi ne morejo več nadaljevati v delom.

John, Ill. — Tukaj je podprtina jeklarskega trusta (Illinois Steel Co.) je v sredu vabilo delavce na nekakšno konferenco, toda stavkovne straže so zaprle vsa pot do dvorane in konferenco ni bilo.

Sirenski glasovi.

Chicago, Ill. — Jeklarski podjetniki so prišli do spoznanja, da z brutalnimi metodami nič ne opravijo in pričetki so ubirati druge strane, da premotijo stavkarje, da se vrnejo na delo.

Kompanijski najemniki so pričeli širiti med stavkarji vest, da bo United States Steel korporacija takoj uvelia osemurnih delavnik, če se stavkarji vrnejo na delo in prenehajo s stavko. Da bodo imeli taki sirenski glasovi še večji vpliv na stavkarje, so najemniki dodali, da bi bil osemurnih delavnik že zadnjo luknjo na svoji plščalki, če piska.

Stavkarji pravijo, če bi bili res tako neuni, da bi verjeli besedam, ki jih trosijo okoli kompanijski hlapčoni, in se vrnili na delo, bi jeklarski magnati še malo hujše nategnili spone v jeklarsnah.

Kompanijski hlapčoni se še vedno trudijo izzvati narodnostne boje.

Gary, Ind. — V glavnem stavkovnem stanu pravijo, da imajo velebizniški šmokavzarji precej nesramnosti v sebi, ko se drznejo pisati, da bodo izbruhnili med stavkarji narodnostni boji, ko je bilo dokazano, da je privatna detektivska tvrdka najemala podrepnike, da zanetijo narodnostne boje med stavkarji. Če pride res kedaj do narodnostnih bojev, te da je stavkarjev nihče drugi podkuriš do takih dejanj kot kompanijski najemniki.

Jeklarski delavci hrvatske narodnosti so zvesti do zadnjega delavsko strokovno organizacijo. Očoli dva tisoč jih je, večinoma sami izvezbani delave, tako da so skoraj nemadomestljivi v obratu.

(Dalje na 4. strani)

ŽELEZNIŠKA STAVKA ZOPET NA OBZORJU.

DOBITI MORAO SVOJE
PREDNO GREDO ŽELEZ-
NICE V PRIVATNE
ROKE.

Železničarji so se naveličali čakati in ponovno zahtevajo povražje mesece.

Washington, D. C. — Mogočne železničarske organizacije so zopet stopile na povajje s svojimi zahtevami za povražje mezde, plačilo in pol za čezurno delo in izboljšanje delovnih razmer. Železničarski delave se seveda ne dajo provocirati, ampak so lepo doma, ker se zavedajo, da se ne prične kolikočje snikit v velikanski jeklarni, dokler delaveci ne sklenejo, da se vrnejo na delo.

Železničarji prihajajo na pomoč jeklarskim delavcem.

Chicago, Ill. — Prva pomoč stavkarjem od strani železničarjev je prišla, ko je predsednik železničarskih premikačev ustavil delo za Wisconsin Steel kompanijo v South Chicagu. Ta zaključek železničarjev je učinkoval na jeklarske podjetnike kot mrzel ukrek vode.

Malo kasneje je došla vest iz Washingtona, da konferira Fitzpatrick, predsednik organizacijskega odbora jeklarskih delavev s predsednikom in odborniki štirih železničarskih bratovščin, da ustavijo delo za jeklarske vse organizirane železničarje. Blokiranje jeklarno v South Chicagu je izčetek, mogoče bodo sledili podobni jeklarski delavci z ostalimi železničarskimi organizacijami.

Organizirani železničarji so ravnavali pošteno z jeklarno Wisconsin Steel kompanijo in nihče jih ne more očitati nepoštenega ravnanja. Ko je ravnatelj prosil, naj se vrnejo železničarji na delo, da jeklarno ne zalije plavžev, so organizirani železničarji spolnili to željo. Vprašanje je zdaj, če bo ravnatelje tudi tako pošteno postopalo kot delaveci. Če se bo pokazala najmanjša nepoštenost od strani ravnateljstva, tedaj bo tudi nosilo konsekvence svojega ravnanja.

Železničarji v pittsburghskem okraju so pripravljeni, da na poziv ustavijo delo. Železničarjev je 1,500, ki dovažajo proekte v jeklarni in izvajajo iz njih.

Boj do konca, pravi Fitzpatrick.

Pittsburgh, Pa. — "Umaknите delavev z industrijske konference pojačuje jeklarsko stavko in vodi delavec do spoznanja, da mora biti boj z garyzom de konea," je rekel Fitzpatrick, ki se je sem vrnil iz Washingtona.

Stavkovni položaj v tem okraju je izborn in delaveci so solidarni.

Konvencija Državne delavske federacije odobrava stavko jeklarskih delavcev.

Peoria, Ill. — Delegatje so aprobirali govornikom, ki so pričeli, da se programi splošne delavske stavke, aka je treba z njim podpreti jeklarske stavke.

Konvenčiji je bila predložena rezolucija, ki odobruje stavko jeklarskih delavcev. K besedi sta se oglašila Edward Nockels, tajnik Delavske federacije v Chicago, in James B. Connors, osni podpredsednik Delavske federacije in delegat organizacije železničarskih premikačev štev. 58.

Nockels je rekel: "Ali še ni prišel čas, da branimo izjavo neodvisnosti naše domovine!"

Cital je posamezne odstavke iz proglaša neodvisnosti, nakar ga je izročil konvenčnemu tajniku, da ga čita dalje. Po prečitanem proglašu je priporočal splošno stavko, da se znižajo življenski stroški, nakar je dodal:

"Boj vojne predimo v očevi, nikdar se ni armada izvojala zmaga, dokler je bila v

(Dalje na 4. strani)

NAPADI NA VLADO V ANGLEŠKI ZBORNICI.

HOHENEOLERN BO SOJEN
CIM PRIDE OFICIJELNI
MIR.

Delavski poslanci zahtevajo pojasnila o vojni z Rusijo; ovacije Hendersona.

London, 23. okt. — Včeraj je bilo otvorjeno javensko zasedanje parlamenta in že prva seja je bila precej viharna. Kralja Georga ni bilo navzočega. Z delavske levice so letela ostra vprašanja na vlado, da naj pojasni, kaj počenja v Rusiji. Zgoča kritika, naperjena proti vladi, se je pojavila takoj v začetku zasedanja.

Walter Long, prvi lord admiralteje, je "pojasnil", kaj dela angleška flota v Finskem zalivu. Dejan je, da je bojno brodovje res na Baltiku, toda njemu "ni znane", kakšno službo opravlja tam. Poslane Wedgegood je hotel vedeti, da li angleška mornarica mori Ruse in delavski poslanec Jones je zahteval pojasnila, če vlada lahko vodi vojno z Rusijo brez dovoljenja parlamenta.

Ko se je pojavil v zbornicni Arthur Henderson, socialist, ki je bil pred kratkim izvoljen pri izrednih volitvah, mu je levica priredila bune in ovacije.

Vojni minister Churchill je poročal, da ima Velika Britanija 750.000 mož pod orlojem; to število se bo znašalo do predvojnega leta. Na Irskem se nahaja 55.000 vojakov, ki stanejo državo \$1.050.000 tedensko.

Minister zdravstva Horne je dejal, da je vselej izplačala 37 milijonov sterlingov brezposelnostne podporo odkar je bilo podpisano pravilo. 275.000 bivših vojakov še vedno prejema brezposelnostno podporo.

Bonar Law, vladni voditelj v nizki zbornicni, je rekel, da bodo zavezniki zahtevali izročitev Viljema Hohenzollerna od Holandije, kakor hitro bo razglašen oficijelni mir z Nemčijo.

"DELAWSKI DELEGATJE 'NE GREDO VEC NA KONFEREN- CO,' PRAVI GOMPERS."

London, 23. okt. — Skupini podjetnikov in javnosti sta danes sami zborovali. Delavski delegatje ne gredo več na industrijsko konferenco. Gompers je danes izjavil: "Mi nismo jumping-jacki, da bi šli s konferenco in zoperiši nazaj. Potrežljivi smo bili in dan smo vse koncesije, ki jih delavstvo more dati. Več ne moremo storiti, ako hočemo, da nas ne obsođijo milioni delavev, ki jih zastopamo."

Denikinova ofenziva

London, 23. okt. — Denikinova ofenziva je dosegla Stirlingske gorice, ki so začetne za vzhodno Evropo. Denikin je zoperiši nazaj. Potrežljivi smo bili in dan smo vse koncesije, ki jih delavstvo more dati. Več ne moremo storiti, ako hočemo, da nas ne obsođijo milioni delavev, ki jih zastopamo."

WILSON JE ZOPET NA DELU.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson je toliko okreval, da je v sredu podpisal štiri zakone, ki jih je sprejal kongres. Zdravniška specialista Young in Fowler poročata, da se je predsednikovo stanje na prostanjtu zlepilo.

Zakona za vojno prohibicijo Wilson še ni podpisal. Dotična predloga je še vedno v justičnem departmantu, kjer se posvetujejo o ustavnosti vojnoprohibiškega zakona.

KRALJ IN INDIJANSKI POGLAVAR.

Albuquerque, N. M. — Belijski kralj se je srečel z indijanskim glavarjem Navajov. V Galupu. Vendar je prejel belijski kralj indiansko obleko.

CARIŠTI REKRUTIRajo Čete v Jugoslaviji?

PETROGRAD SE STOJI.

Češčinovo svarilo; Kolčak je ponadal tri milijone ton žita v Sibiriji.

London, 23. okt. — Iz Moskve poročajo brezljivo, da prihajajo prostovoljci z vseh strani in Petrograd za obrambo mesta. Med prostovoljci, ki so po večini kmetje, je veliko število žensk. Poročilo se dalje glasi, da je rdeča armada dobila prve "tenke" ki so jih izdelali v Petrogradu; tenki se uporabljajo v boju na Judečevi fronti in povzročili so veliko načudjenje v sovjetskih četah, ki so vse večje število Judečevih vojakov.

In Helsingforsu javljajo, da se Judečevi še vedno utrjujejo v okolici Pulkova kakih osem milij od Petrograda. Njegove čete so okupirale Krasno Gorko na obali Finškega zaliva nasproti Kremčata. Angleški vojni stan poroča, da je Denikin izdal napad sovjetskih čet v okolici Kamenčina, severno od Caricina ob reki Volgi.

Druga brezljena brzjavka iz Moskve glasi, da je Kolčak med svojim umikanjem proti Petrovskemu v Sibiriji pokonal tri milijone ton žita, ki je bilo pravkar pošte.

Poverjenik za zunanje stvari Češčin je postal nemški vladni zvestil, da udeležba Nemčije pri blokadi sovjetske Rusije, kar predlagajo zavezni, se bo smatrala za sovražni čin. Češčin je upanje, da Nemčija ne bo upoštevala zavezničkega začetka.

Minister zdravstva Horne je dejal, da je vselej izplačala 37 milijonov sterlingov brezposelnostne podporo odkar je bilo podpisano pravilo. 275.000 bivših vojakov še vedno prejema brezposelnostno podporo.

MINIŠKI BANDITIJE PRIJELI AMERIŠKEGA KONZULA.

Washington, D. C. — Državni departement je baje prejel obvestilo, da so mehiški banditi odvedli ameriškega konzula iz Puebla v noči dne 17. oktobra. Banditi so najprej otoplili konzula za 60.000 pezov. Maskirani banditi se dejali konzulovi soprog, da mora poslati tri sto tisoč pezov odkupnine za svojega soproga.

POSLEDICA STARIH ZAKONOV.

Philadelphia, Pa. — Letalec John Howard se je moral tukaj zagovarjati na sodišču, da konferenco ni več, odkar so odšli delavski delegatje. Bodočnost industrijske konference je zdaj v rokah predsednika Wilsona. On lahko raspusti konferenco in imenuje nove deležnike ali pa naredi prisostvo podjetnikom, da sprejme začetke delavskih skupin.

Bernard Baruch, delegat v javnosti skupini, je dejal, da konferenco ni več, odkar so odšli delavski delegatje. Bodočnost industrijske konference je zdaj v rokah predsednika Wilsona. On lahko raspusti konferenco in imenuje nove deležnike ali pa naredi prisostvo podjetnikom, da sprejme začetke delavskih skupin.

Philadelphija, Pa. — Letalec John Howard se je moral tukaj zagovarjati na sodišču, da konferenco ni več, odkar so odšli delavski delegatje. Bodočnost industrijske konference je zdaj v rokah predsednika Wilsona. On lahko raspusti konferenco in imenuje nove deležnike ali pa naredi prisostvo podjetnikom, da sprejme začetke delavskih skupin.

New York. — Star Opera Co. je izpostavila sodno prepoved kupovine odredbe, ki brani predstavljati nemške opere v gledališču Lexington, dokler ni mirovna pogodbna ratificirana v senatu. Ko je torek sodišče dovolilo predstavitev, so v sredu zvečer pelj "Zar und Zimmermann", toda med predstavo je pripeljalo pet jajce na oder, ki niso zadeval nikogar. John Doe, ki je vrgel jajce, je bil aretiran. Pred gledališčem so bili kralvali, ki je včerja množično ljudi hotelu ustreži v gledališču in ustaviti opere, toda policija so zagradili vhode in odignalni nemirne. Neki pomorski je odnesel ranjeno črepino.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zadnjene dñeave (izven Chicago) in Canada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 na tri mesece; Chicago \$5.00 na leto, \$2.75 na pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2857 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenske National Benefit Society.

Owned by the Slovenske National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.00, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oklepjanju n. pr. (Septembera 30-19) poleg tega imenuje in naslova poslani, da vam je s tem davšem potekla naročnina. Posredujte jo pravzapravno, da ne vam ne ustavi list.

GARYJEVE METODE V STAVKI.

Ko je Gary očabno odklonil zastopnike jeklarskih in železarskih delavcev in jim pisemo naznani, da se nima o čim pogajati z njimi, je bilo jasno, da bodo skušali z brutalnimi metodami potlačiti stavko.

Naj brutalnejše postopajo seveda s stavkarji v majhnih pennsylvanskih mestih, v katerih je lokalnim oblastim vsaka želja jeklarskih podjetnikov ukaz. Provocirali so stavkarje na najbrutalnejše načine. Neki katoliški župnik je videl na svoje oči, kako so državni konstabilji pognali svoje konje med otroke stavkarjev pred Tarno šolo, da tako razdražijo starše otrok in da v jezi izvrše kakšno nepremišljeno dejanje, ko zagledajo svoje malenčke pod konjskimi kopiti.

V nekem drugem pennsylvanskem mestu so specijalni deputiji uganjali take reči, da so presedale celo državni policiji, ki je nekaj teh brutalnih ptičkov polovila radi nepostavnih činov in jih odgnala v zapor. Kakšni so bili ti nepostavní čini, da je bila državna policija primorana poseti vmes, si pa lahko vsakdo napravi sodbo, kateremu je značilo, da take specijalne deputije navadno naberejo po velikomestnih človeških nižinah, v katerih so izginile zadne sledi tega, kar imenujemo človeško moral.

Kjer se niso podjetniki upali nastopiti z brutalnimi metodami, so se poslužili zvijač. Čitali smo, da so najeti privatni detektivi hujšali delavce ene narodnosti proti delavcem druge narodnosti. Povsod so vohuni pomešani med stavkarji, ki razširjajo med njimi najgorostasnejšee laži, da uničijo moralo stavkarjev. Naloga teh vohunov je obrekovati voditelje stavke, lagati, da so se v drugih mestih že stavkarji vrnili na delo in da so tuksjanje stavkarjev pustili na cedilu. Siliti morajo razne grozilne govorice med stavkarji. Delavcem, ki niso ameriški državljanji, groze, da bodo deportirani v stari kraj, da se ne vrnejo pod starimi pogoji na delo. Vsaka beseda, ki pride iz ust kompanijskih vohunov, ima namen vzbudititi nezaupanje med stavkarji.

In uspeh te metode?

Stavka traja peti teden, vrste stavkarjev niso le ostale trdne, marveč so se tudi pomnožile. Stavkarji so spoznali resnico, da morajo ostati mirni, da se ne smejo dati provocirati od kompanijskih najemnikov in poslušati morajo nasveti svojih voditeljev, če hočejo zmagati. Dokler se stavkarji ravnajo po tem načelu, so nepremagljivi in zmanjša jim je zagotovljena.

Ameriška delavska federacija je s svojimi organizatorji izvršila ogromno delo. Organiziranje delavcev v tako veliki industriji, kot je jeklarska, in tej ogromni delavski masi vlti v njeno dušo pojmovanje prave in prostovoljne delavske discipline, ni malenkost, marveč je pravo Herkulovo delo, ki ga zna pravilno oceniti le tisti, ki je sam že organiziral delavske mase in jih izčrpal, da so bile sposobne braniti in zahtevati svoje pravice.

Organizacija jeklarskih in železarskih delavcev je danes tukaj in niti sam jeklarski mogotec Gary ne more utajiti njene pričujočnosti, ker jo občuti že skoraj pet tednov, dasiravno se je pred začetkom stavke norčeval iz nje. Organizacija bo obstala in stavkarji bodo iz te stavke prišli kot zmagovalci kljub Garyjevim metodam, če bodo še nadalje ostali tako vztrajni, disciplinirani in zvesti svoji organizaciji, kot so to pokazali v prvih petih tednih stavke.

Znamenje časa! — Na neki višji čikaški šoli so imeli svobodne razprave. Učitelj je dočkal za temo dizkužnja stavko jeklarskih delavcev. Vprašal je dijake, kdo bo zagovarjal jeklarske podjetnike. V sobi je nastala tihota, kot v grobu, nobeden dijakov ni dvignil kviško svoje roke. Po kratkem molku je vprašal, kdo hoče zagovarjati stavkarjev. V tem trenotku so vsi dijaki dvignili kviško svoje roke. Učitelj je bil primoran sam zagovarjati interese jeklarskih podjetnikov, da je dizkužnja lahko pričela.

Marsikdo misli, da dogodek ni važen. Ce bi se pred desetimi leti vršila taka dizkužnja na višji šoli, bi se zglašilo najmanj par tucatov dijakov, ki bi zagovarjali podjetnike. Tako prihaja pravi duh demokracije v mladino, in če mislijmo nazadnjaški okostnjaki, ki danes še s katedrov zagovarjajo avtokratične podjetnike, da bodo s svojimi govorancami preprečili prihod prave demokracije, žive v veliki zmoti.

DELAVSKI TAJNIK SI PRIZADEVA ODVRNITI RUDARSKO STAVKO.

PRIPOROČA POVIRANJE MEZDE.

Nevarnost stavko še ni minila.

Washington, D. C. — Delavski tajnik Wilson je prišel s predlogom za poviranje mezde, da odstrani stavko rudarjev. Komaj je bila tajna končana, da zboruje skupina zase, so pričela takoj učibanja, kaj stote zastopniki rudarjev in podjetnikov. Nekateri so dejali, da podjetniki sprejemajo tajnikovo priporočilo, rudarji pa odklonio iz enostavnega vročka, ker tvari pri njih znaneje delavnika principijelno vprašanje.

Delavski tajnik Wilson je v svojem govoru priporočal, da se povira mezda, ni se pa dotaknil znana delavnika. Želel je, da se na podlagi njegovega priporočila umakne razglas za stavko. Ko je delavski tajnik končal s svojim priporočilom, je Lewis, predsednik rudarske organizacije, vprašal delavskega tajnika, kaj pomenijo besede "po poteku sedanja pogodbe."

Delavski tajnik se je zavedal, da potek pogodbe tvori glavno vprašanje v sporu med rudarji in rudarskimi podjetniki, pa je odgovoril, da je to stvar pogajanja. Rudarski zastopniki stoje na stanju, da je vojna pogodba poteka s podpisanim premirem. V dokaz navajajo dokaze, ki so tehnični. Tako se je na pr. produkcija premoga takoj znižala po sklejenem premirju in na tisoče rudarjev je bilo prisiljenih praznovati. Živilenske potreščine so se podražile, ker niso profitirali več pod takoj strogo kontrolo, kot so bili v vojnem času.

Podjetniki pa naglašajo, da je vojna pogodba veljavna, dokler ni mir oficijelno proglašen.

Delavski tajnik je konferiral tudi z vsako skupino posamezno. Zastopniki rudarjev so mu posredali, da stavkovni razglas ne bo razvijen, dokler se podjetniki ne izrazijo, da se bodo pogajali z zastopniki rudarjev o novi pogodbi. Interi tvorji podlaga trideset ur del v tednu.

Operatorji zopet izjavljajo, da se ne bodo pogajali pod nekem pogojem, če bo pogajanju podprtih trideset ur dela v tednu. Če pride tak predlog na glasovanje na odprtji seji, tedaj se bodo podjetniki umaknili. Po teh konferencah je še delavski tajnik prišel s svojo sugestijo in je tako povprašal, da se ni konferenca tako v začetku razbila.

Pozimisti ne verjamejo, da pride do sporazuma, modlek ko pravijo optimisti, da je pričakovati od konference uspeh, ker se ni razbila takoj v začetku.

"GLIKA VRUP STRIKE."

New York, N. J. — 74-letni milijonar W. E. D. Stokes je vložil proti svoji 34-letni soprogi obtožbo za zakonsko ločitev. V svoji vlogi jo obtožuje, da je imela prijateljske stike s svojim pastorkom, z Roland Millerjem, njenim polbratom, s Haroldom Billigom, njenim bratrancem, z George Schrotterjem in drugimi njenimi neznanimi osebami.

Njegova soproga je vložila protivlogo, v kateri obtožuje svojega soproga, da je bil obstrukcijen dne 7. junija 1911 v prostorih svoje majstreske, ko se je pri njej nahajal na obisku.

V 147. MESTIK PREMUGAJO STROŠKI DOMODEK.

Washington, D. C. — V poročilu, katerega je izdal ravnatelj statističnega urada, konkretni department, je izkazano, da so stroški presegali dohodek v 147 mestih izmed 227, ki imajo več kot 30,000 prebivalcev, v fiskalnem letu 1918. Ti stroški znašajo za vsako posamezno osebo v teh mestih \$3.48. V ostalih 80 mestih so znašali dohodki več kot so bili stroški in sicer za \$22,323,060 ali \$1.80 na osebo. Ako vzamemo vse ta mesta, 227, kot celoto, znašajo stroški \$48,600,920 ali na osebo \$81.42. Vselej tega znašajo vsakega teh posameznih mest za osebo \$77.53.

Prebivalstvo vseh teh mest znaša 34,300,000 ali 33 odstotkov vsega prebivalstva v Združenih državah.

DOPISI.

Waukegan, Ill. — Mestec je oddaljeno komaj za dober "činkok" od Chicaga in se ponasi, če ne ravno z največjim, pa gotovo z najlepšim in najpraktičnejšim Nar. Domom, kar jih dozdaj premorejo ameriški Sloveni. Razume se, da rojaki iz Chicago in okolice radi "skečijo" malo v Waukeganu, (pos忠no, kadar je takšna zabava na programu), da se poveselijo med prijaznimi waukeganskimi Sloveni in vsaj za nekaj časa posabijo čikaški puščivo in vsekdanji oficijelni ali neoficijelni jesti.

Zadnjo soboto zvečer in nedeljo popoldne vprzoril je dramatični odsek igre "Divji lovec", ki je resela zelo dobro. Rihtarja je predstavil Mr. Šusteršič in boljše osebe za to vlogo, mislim, da sploh ne bi bilo mogoče debiti.

Njegova mogočna postava, glas in vse kretnje so bila natravnost imenitne in vredne osablane vaškega rihterja. V vlogi Majde se je izkazal Mrs. Mahnič zelo spretno in dovršeno igralko. Biti do vses znajubljen, tožiti, moliti in točiti krokušilove solze po sili, pa tako naravnno, to ni igrača. More se reči, da se je vsak nastop prav dobro posredil. Nehvaležna vloga Gasparja je bila prisojena Mr. Juhnču in tudi on je tega strahopeta bahača fino pogodil. Tavno vlogo divjega loveca Janeza je povoljno rešil Vinko (drugo ime sem pozabil, pa saj ga poznam). Vloga kovača je sicer majhna, a je bila v splošnem dobro izvedena: poleg tega je bil njegov krovna naravnost izborn. Tudi pričetku igre ni nič opredelil, da je postavila jezivna kovačeva žena. Manjša vloga dekle in vaških fantov, krčmarja, godesca, pivev, divjih lovev in žandarjev je bila dobro izpopolnila celo igro in včinilo se je izbranje.

Consmangar, Pa. — Po šestnajstmesecni naporni vojaški službi, katero sem vedno imela vsebine in vredne osablane vaškega rihterja. V vlogi Majde se je izkazal Mrs. Mahnič zelo spretno in dovršeno igralko. Biti do vses znajubljen, tožiti, moliti in točiti krokušilove solze po sili, pa tako naravnno, to ni igrača. More se reči, da se je vsak nastop prav dobro posredil. Nehvaležna vloga Gasparja je bila prisojena Mr. Juhnču in tudi on je tega strahopeta bahača fino pogodil. Tavno vlogo divjega loveca Janeza je povoljno rešil Vinko (drugo ime sem pozabil, pa saj ga poznam). Vloga kovača je sicer majhna, a je bila v splošnem dobro izvedena: poleg tega je bil njegov krovna naravnost izborn. Tudi pričetku igre ni nič opredelil, da je postavila jezivna kovačeva žena. Manjša vloga dekle in vaških fantov, krčmarja, godesca, pivev, divjih lovev in žandarjev je bila dobro izpopolnila celo igro in včinilo se je izbranje.

Consmangar, Pa. — Po šestnajstmesecni naporni vojaški službi, katero sem vedno imela vsebine in vredne osablane vaškega rihterja. V vlogi Majde se je izkazal Mrs. Mahnič zelo spretno in dovršeno igralko. Biti do vses znajubljen, tožiti, moliti in točiti krokušilove solze po sili, pa tako naravnno, to ni igrača. More se reči, da se je vsak nastop prav dobro posredil. Nehvaležna vloga Gasparja je bila prisojena Mr. Juhnču in tudi on je tega strahopeta bahača fino pogodil. Tavno vlogo divjega loveca Janeza je povoljno rešil Vinko (drugo ime sem pozabil, pa saj ga poznam). Vloga kovača je sicer majhna, a je bila v splošnem dobro izvedena: poleg tega je bil njegov krovna naravnost izborn. Tudi pričetku igre ni nič opredelil, da je postavila jezivna kovačeva žena. Manjša vloga dekle in vaških fantov, krčmarja, godesca, pivev, divjih lovev in žandarjev je bila dobro izpopolnila celo igro in včinilo se je izbranje.

Consmangar, Pa. — Po šestnajstmesecni naporni vojaški službi, katero sem vedno imela vsebine in vredne osablane vaškega rihterja. V vlogi Majde se je izkazal Mrs. Mahnič zelo spretno in dovršeno igralko. Biti do vses znajubljen, tožiti, moliti in točiti krokušilove solze po sili, pa tako naravnno, to ni igrača. More se reči, da se je vsak nastop prav dobro posredil. Nehvaležna vloga Gasparja je bila prisojena Mr. Juhnču in tudi on je tega strahopeta bahača fino pogodil. Tavno vlogo divjega loveca Janeza je povoljno rešil Vinko (drugo ime sem pozabil, pa saj ga poznam). Vloga kovača je sicer majhna, a je bila v splošnem dobro izvedena: poleg tega je bil njegov krovna naravnost izborn. Tudi pričetku igre ni nič opredelil, da je postavila jezivna kovačeva žena. Manjša vloga dekle in vaških fantov, krčmarja, godesca, pivev, divjih lovev in žandarjev je bila dobro izpopolnila celo igro in včinilo se je izbranje.

Consmangar, Pa. — Po šestnajstmesecni naporni vojaški službi, katero sem vedno imela vsebine in vredne osablane vaškega rihterja. V vlogi Majde se je izkazal Mrs. Mahnič zelo spretno in dovršeno igralko. Biti do vses znajubljen, tožiti, moliti in točiti krokušilove solze po sili, pa tako naravnno, to ni igrača. More se reči, da se je vsak nastop prav dobro posredil. Nehvaležna vloga Gasparja je bila prisojena Mr. Juhnču in tudi on je tega strahopeta bahača fino pogodil. Tavno vlogo divjega loveca Janeza je povoljno rešil Vinko (drugo ime sem pozabil, pa saj ga poznam). Vloga kovača je sicer majhna, a je bila v splošnem dobro izvedena: poleg tega je bil njegov krovna naravnost izborn. Tudi pričetku igre ni nič opredelil, da je postavila jezivna kovačeva žena. Manjša vloga dekle in vaških fantov, krčmarja, godesca, pivev, divjih lovev in žandarjev je bila dobro izpopolnila celo igro in včinilo se je izbranje.

Consmangar, Pa. — Po šestnajstmesecni naporni vojaški službi, katero sem vedno imela vsebine in vredne osablane vaškega rihterja. V vlogi Majde se je izkazal Mrs. Mahnič zelo spretno in dovršeno igralko. Biti do vses znajubljen, tožiti, moliti in točiti krokušilove solze po sili, pa tako naravnno, to ni igrača. More se reči, da se je vsak nastop prav dobro posredil. Nehvaležna vloga Gasparja je bila prisojena Mr. Juhnču in tudi on je tega strahopeta bahača fino pogodil. Tavno vlogo divjega loveca Janeza je povoljno rešil Vinko (drugo ime sem pozabil, pa saj ga poznam). Vloga kovača je sicer majhna, a je bila v splošnem dobro izvedena: poleg tega je bil njegov krovna naravnost izborn. Tudi pričetku igre ni nič opredelil, da je postavila jezivna kovačeva žena. Manjša vloga dekle in vaških fantov, krčmarja, godesca, pivev, divjih lovev in žandarjev je bila dobro izpopolnila celo igro in včinilo se je izbranje.

Consmangar, Pa. — Po šestnajstmesecni naporni vojaški službi, katero sem vedno imela vsebine in vredne osablane vaškega rihterja. V vlogi Majde se je izkazal Mrs. Mahnič zelo spretno in dovršeno igralko. Biti do vses znajubljen, tožiti, moliti in točiti krokušilove solze po sili, pa tako naravnno, to ni igrača. More se reči, da se je vsak nastop prav dobro posredil. Nehvaležna vloga Gasparja je bila prisojena Mr. Juhnču in tudi on je tega strahopeta bahača fino pogodil. Tavno vlogo

IZ GLAVNEGA URADA J. R. Z.

Seja se včas v petek dne 10. oktobra 1919, v prostorih S. N. P. J. Naslovi: Sen. Minka Aleš, Martin Aučin, bratje: Kneževič, Biščan, Lučič, Konda, Tavčar, Terbovec, Arbanas, Gotina, Zavertnik, Zaitz, Aleš, Kristan, Pogorelec, Stakić, Kukovac, Škubic ter Zalaznik, ki vodi zapisnik.

Predsednik: J. Kristan. Seja se prične ločno ob osnih zvezcer. Bratu tajniku Terbovcu se ni mogče podati računa za stroške na konvenciji, ker se ni prejel vseh računov za izdatke.

Br. Kristan opozarja, da je treba prvo konstituirati nov zbor, da prevezme delo stare eksekutive. Prečitajo se imena stare in nove eksekutive.

Stara eksekutiva:

J. Arhans, August Aučin, Mary Aučin, Geo. Bošnjak, Filip Godina, Ivan Kneževič, Ebin Kristan, Frank Krže, Martin V. Konda, Geo. Kukovac, Math Pogorelec, Janko Rogelj, William Russ, Nikola Stakić, Anton J. Terbovec, Jože Zavertnik.

Nova eksekutiva:

Minka Aleš, Frank Aleš, Mary Aučin, Anton Biščan, Filip Godina,

Frank Göttlicher, Ivan Kneževič, Ebin Kristan, Geo. Kukovac, M. Lučič,

Nikola Stakić, Frank Tavčar, Frank Zaitz, Fred Zalaznik, Jože Zavertnik.

Predno se voli tajnik, teli br. Kristan, da se zahvali. Terbovecu za ves dosedanjej trud ter odkriti obizljanje, da ni hotel sprejeti nominacije in odbor, da se umakne direktivnemu sodelovanju, ker smo vse prepričani, da je br. Terbovec dobrovoljno optužil svoje tajniške posle in uživa med narodom veliko zaupanje.

Kandidatom za tajniški urad so nominirani sledčci:

Filip Godina, Frank Zaitz, Jože Zavertnik, Frank Tavčar. Po zaključku nominacije odklonijo kandidatov Godina, Zaitz in Zavertnik.

Brat Tavčar sprejme nominacijo nekaj je soglasno izvoljen tajnikom Jugoslovanskega Republičanskega Združenja.

Kandidatom za blagajnikom so nominirani sledčci: Frank Zaitz, Filip Godina, Frank Aleš. Zaitz, Aleš odklonijo nekaj je br. Godina soglasno izvoljen blagajnikom Jugoslovanskega Republičanskega Združenja.

Predlog br. Zavertnika, da se voli predsednika po potrebi za vsako sejo posebej in da se vrste po abecednem redu, kakor dosedaj, podpirata enoglasno sprejet.

V slučaju, da so kaki dokumenti, ki rabijo takojšnjega podpisa, naj iste podpiske kot predsednik najbližji član eksekutive.

Podprtih in sprejetih je predlog br. Zaitza, da vodi zapiski eksekutivnih sej se nadalje glavnim uradom.

Po predlogu br. Kristana se naroči glavnemu uradu, da obvesti centralni odbor, da sklicuje sejo in se konstituirajo ter po sklepnu konvencije poslije svoje zastopnike na sejo J. R. Z.

Podjetji debati, kateri se udeleže br. Kristan, Zavertnik, Konda, Terbovec in Zaitz, stavi br. Zavertnik konkreten predlog glede novega tajnika in sicer:

Da ostane hond za novega tajnika v isti višini, kakor hond starega tajnika, da prevezame novi tajnik posle starega tajnika, kdo bo pod homom, da se naprosi tajnik Terbovec, da obdrži do tistega časa svoj urad.

Br. Terbovec podpira predlog br. Zavertnika, nakar se ga soglasno odobri.

Br. Kristan se nato zahvali stari eksekutivi, ki je vse tekoče naloge Jugoslovanskega Republičanskega Združenja zelo dobro reševal, kar nauči pricali številni povoljni uspehi, da se je iz naše organizacije S. R. Z. vabil velikan J. R. Z. Kdo je opažal živahno gibanje v Clevelandu, se je lahko prepričal na lastne oči o naših uspehih. Vse naselbine, brez razlike, stoji trdno za naši. V imenu nove eksekutive se br. predsednik ponovno zahvali stari eksekutivi, kateri naj bo v prijetno zavest dejstvo, da so v preteklem letu storili veliko dobrega za svoj narod.

Seja starega odbora je pri tem zaključena in po abecednem redu vzete predsedniško mesto sestra Mary Aučin.

Citanje dopisov.

Pomočni tajnik Škubec prečita pismo in brzovaj American Jugo-Slav Relief iz New Yorka naslavljeno na Martin Mentonya, konvenčnega predsednika, v katerem se zahvaljujejo za brzjavni pozdrav iz konvencije ter izjavljenega uspeha našemu stremljenju. Brzovaj se doda k konvenčnemu zapisniku.

Prečita se dopis okrožne organizacije J. R. Z. st. VI., Chicago, III., v katerem se pritožuje organizacija, da eksekutiva ni izdelala dane obljube, da nadoli nekaj premoženja J. R. Z. na kakih drugih banki. Po daljši debati, kateri se udeleže vse odbornikov, pojasni br. Terbovec, zukaj si bilo mogoče izvesti obljubo. Ob prilikah, ko smo prejeli omenjeno opozorilno pismo od okrožne organizacije, da se nekaj premoženja naloži na kakih drugih banki, je eksekutiva obljubila sledčci: Ker bi bilo premoženje premoženje sredil leta v zvezi z izgubo obresti, hčete eksekutiva obljubiti vse večje dohodke na kakih drugih banki. Ker pa so bili nadolici od dolžnice sejter do danes vedno večji, kakor dohodki, je samo obsebi umetno, da se to ni mogoče združiti.

Br. Aleš stavi konkreten predlog, da se denarja ne prenaša do Novega leta, po novem letu pa se prenese del premoženja na drugo banko. Soglasno sprejet.

V izplačilu se odobri ročna tiskarna Glas Svobode za zadnjo Jugoslav Review. Prednosti se račun sa \$35.00 od knjigovzorcev, ker se pa ne vede kdo je obvezan poravnati istega, J. R. Z. ali tiskarna Glas Svobode, se sklene, da tajnik in blagajnik prečista stvar in poročata na prihodnjih sejih.

Račun za oglaševanje Jugoslovanske Zastave se izroči Okrožni organizaciji stev. VII., Chicago, III., ki se zaveta, da poravnava.

Kot zadnje poročilo se prečita pismo in potrdilo od American Jugo-Slav Reliefa za svojo \$5.391.00, katere je J. R. Z. poslala za sirote v starem kraju. V pismu se A. J. R. izkreno zahvaljuje za poslano sveto.

Točka RAZNO.

Br. Lučič razvije debato, kako bi se najprej moglo priti do vseh s hrvaškim listom, katerega naj skuša izdati J. R. Z. polem sklep trete konvencije. Debate se udeleže vse drugih odbornikov, a ker ni mogoče rešiti vseh nalog konvencije na prvi seji, se preloži ta zadeva na eno prihodnjih sej.

V imenu delegacije v Washington, D. C., poroča br. Kristan, da ima zavetni urad sedaj se celo vrsto dela, da izdelava vse potreben material, katerega zahteva in potrebuje senat, ko pride naša vprašanja pred edak za zunanjem zadevem.

Dnevni red je pri tem izčrpan in predsednica zaključi sejo ob polnoči.

A. J. TERBOVEC, glavni tajnik J. R. Z.

Inozemstvo.

Formalna ratifikacija mirovne pogodbe 30. oktobra.

Pariz. — Vrhovni svet mirovne konferenca je sklenil, da se 30. oktobra izvrši formalna ratifikacija mirovne pogodbe z Nemčijo in tedaj bo razglašen oficijelni mir. Istega dne bo sklicana prva sej izvrševalnega sveta lige narodov, ki se vrši deset dni pozneje.

Francosko zunanje ministrstvo je pojasnilo, da je bila stvar zadnjega zaradi preoblega preliminarnega dela, ki je potrebno predno se more vršiti seja izvrševalnega sveta lige narodov. Organizatorji je treba številne komisije, ki jih zahteva pogodba.

Beli teror na Ogrskem.

Dunaj. — Beli teror na Ogrskem se nadaljuje. Jede so polne komunistov in vesti o neštetičnih grozodejstvih prihajojo dnevno. Minister za notranje stvari v Friedrichovi vladi je ukazal konfiscirati in sezgati knjige 179 komunističnih in socialističnih pisateljev; prisadete so tudi knjige belgijskega socialista Emilia Vandervelde, ki je justični minister v belgijski vladi.

Polet iz Anglije v Avstralijo.

Kapitan George Mathews je 21. m. pričel s poletom proti Avstraliji.

rovnji konferenci v Pariz, v katerem zahteva, da morajo biti tisti kraj, bivši ministriki predsednik Radostlavov in Malinov arretrirani in postavljeni pred sodišče, ker ti trije so krivi, da je bila Bolgarska pohujena v vojno proti ententi...

Ententa se je udala Rumuniji?

Pariz. — "Petit Parisien" je poročal 23. t. m., da je vrhovni svet mirovne konferenca posjal noto Rumuniji z obvestilom, da so zaveznički pripravljeni modificirati določbe o narodnostnih manjšinah v pogodbi z Avstrijo, kakor hitro je Rumunija pri volji podpisati pogodbo.

(Rumunija in Jugoslavija še danes nista podpisali mirovne pogodbe z Avstrijo).

Vest o "revoluciji" in Alzaciji se ponavlja.

Pariz. — V Strassburgu, Alzaciji, je bil arretriran neki Nemec z imenom Koessler, ki je baje izpovedal, da je prejel pol milijona mark iz Nemčije za propagando, da se Alzacija-Lorena proglaši za neodvisno republiko.

Angleški vojvoda bo ogrski vladar?

Pariz. — "Intransigeant" poroča, da je medzavezniška misija v Budapešti pred kratkim sprejela delegacijo ogrske monarhistične stranke, ki je zahtevala, da morajo zaveznički dati Ogrom pravico izvoliti si novega kralja. Delegacija je izjavila, da monarhisti ne zahtevajo, da bi moral biti bar Habšburžan vladar in se zavoljni, če pride angleški vojvoda Connaught, stric angleškega kralja, za novega kralja na Ogrskem.

POLJSKI SOCIALISTI IN BOLJEVIZEM.

Poljski socialisti so kljub svojim večkratnim izjavam, ki so jih izdali glede svojega stališča načrta boljevizmu, danes vendar najtrdnejša obramba proti evropski reakciji, ki stremi za tem, da uduši rusko revolucijo. Strankino glasilo "Rabotnik" ostro protestira proti ententemu "demokratemu imperijalizmu", ki se prav v ničemur ne razlikuje od bivšega pruskega. Poljski socialisti protestirajo proti slomu boljevizma in celo pozdravljajo priseljanje poljske socijalistične stranke k vsem ruskim socialističnim strankam neizvzemljih boljševikov.

POTNI LIST. — Onim, ki nežijo sami imeti te sitnosti, preskrbil tudi potni list.

LJO. BANČARJEV

NEW YORK, N. Y.

70—9th Ave.

1.000 Lir za 110.00

50 Lir za 5.90

100 Lir za 11.40

500 Lir za 55.00

10,000 Lir za 230.00

Denar pošlite po Money Order,

ali American Express Money Order, ali pa po Bank Draftu.

10.000 Lir za 230.00

50 Lir za 5.90

100 Lir za 11.40

500 Lir za 55.00

10,000 Lir za 230.00

Denar pošlite po Money Order,

ali American Express Money Order, ali pa po Bank Draftu.

10.000 Lir za 230.00

50 Lir za 5.90

100 Lir za 11.40

500 Lir za 55.00

10,000 Lir za 230.00

Denar pošlite po Money Order,

ali American Express Money Order, ali pa po Bank Draftu.

10.000 Lir za 230.00

50 Lir za 5.90

100 Lir za 11.40

500 Lir za 55.00

10,000 Lir za 230.00

Denar pošlite po Money Order,

ali American Express Money Order, ali pa po Bank Draftu.

10.000 Lir za 230.00

50 Lir za 5.90

100 Lir za 11.40

500 Lir za 55.00

10,000 Lir za 230.00

Denar pošlite po Money Order,

ali American Express Money Order, ali pa po Bank Draftu.

10.000 Lir za 230.00

50 Lir za 5.90

100 Lir za 11.40

500 Lir za 55.00

10,000 Lir za 230.00

Denar pošlite po Money Order,

ali American Express Money Order, ali pa po Bank Draftu.

10.000 Lir za 230.00

50 Lir za 5.90

100 Lir za 11.40

500 Lir za 55.00

10,000 Lir za 230.00

Denar pošlite po Money Order,

JEKLARSKI PODJETNIKI PLASKO NA ZADNJO PLASKINO LUKNJO.

Nadaljevanje s 1. strani.
defensivni. Primimo Wall Street in profitarje, ki proglaše vsakega za "rdečkarja," ki je proti njim v opoziciji. Jaz sem rdečkar, hujši rdečkar kot katerikoli v Garyju. Oni ne morejo kamoflirati te jeklarske stavke in jo zvrati na rdečkarje."

Connors je rekel: "Mislim, da bi moral vsak mož, ki zdaj dela, pridružiti se splošni stavki. Če bo izgubljena jeklarska stavka, bo delavstvo potisneno nazaj za predelet let. Ustavite kolosa v industriji in jaz vam garantiram, da spravimo Garyja na kolena v štiri in dvajsetih urah."

"Kapitalisti ne morejo poraziti združenega delavstva. Le izdajniško delavstvo porazi delavstvo. Delavstvo je dosti močno, da spravi kapitaliste, senat in zborne na kolena. Da, v štiri in dvajsetih urah lahko spravi armado in mornarico na kolena. Če kdaj pride v tej deželi do revolucije, tedaj jo bodo povzročili taki ljudje, kot je Gary."

Delegatje so ploskali obema govornikoma.

Polkovnik Mapes je dal moralno zaščitno velebitniškim žmokvarjem.

V brzojavki, ki jo je prejela konvencija, izjavlja polkovnik Mapes, ki zapoveduje regularnim letom v Garyju, da ni on nikdar izjavil, da rdečkarji vodijo stavko, kot so ga citirali nekateri časniki v Chicagu v minoletem tednu.

Če pojde delavake žene, gredo tudi delave!

Indiana Harbor, Ind. — Prav tako se dogodi, da se ljudstvo izseli iz Indiana Harborja, kaj bodo potem počeli jeklarske držive, je pa seveda uganka. General Smith, zapovednik milice in ne regularnih čet, je napravil nerodno izjavilo, da bo deportiral iz mesta vsako žensko v neznan kraj, ki pojde na stavkovno stražo, ker po njegovi sodbi sodijo žene na dom in ne na stavkovno stražo.

Mr. Howard, predsednik stavkovnega odbora, je pa dejal: "Verjemite mi, če pojde žene, jim bodo takoj sledili moži."

Do teh izjav je prišlo takole: Miličarji se niso ozirali na prejete ukaze in so nekaterim stavkovnim stražam odvezeli znake. Konec se je raznesila vest o tem činu, se je zbral do pet sto žen, so progi in sester stavkarjev, ki so pripelje na svoje prvi znake stavkovnih straž in so odšle na stavkovno stražo. Miličarji so bili strašno jazni radi tega nastopa strajkarskih žen in so jih razpršili.

V svetovnem se je vrnil velik shod stavkarjev, na katerem je bilo navzočih do tri sto žen. So proga nekoga stavkarja je povedala, kako je videla iti stavkokoca v jeklarno. Vprašala ga je, zakaj gre na delo. Odgovoril je, da mora, ker ima pet otrok. Odgovorila mu je, da ima tudi ona otroke, nakar je potegnila iz svoje žepa dvajsetak in ga dala človeku, ki je hotel postati stavkokoc. Pripomnila je, da kadar mu poide denar, naj se zgledi na glavnem stanu stavkarjev, pa bo prejel podporo. Vzel je denar in se zahvalil in se veselega obrazu vrnil domov. Neki zamorski stavkokoc ji je dejal, da mu je kompanija obljubila deset dolarjev na dan. Ko je zvečer prišel iz jeklarne, ji je povedal, da je prejel le \$2.85. Prihodnji dan ni šel več v jeklarno.

Na shod je prišel tudi tukajšnji litvinški katoliški duhoven in je spodbujal stavkarje k vztrajnosti.

Nasilnosti nad delave v Lorainu.

Pittsburgh, Pa. — Henry W. Raisse, organizator jeklarskih delavev v okrožju Cleveland, je poročal osrednjemu stavkovnemu odboru, da se v Lorainu, Ohio, dogajajo dnevno zločestva, ki celo prekašajo kozačka barbarska v Pensilvaniji. Vselej akcije delavskih federacij v Ohio pride pred veleporoto 25 deputijev National Tube kompanije in 15 kompanijskih stražarjev, ki so jih zatožili strajkarji.

Raisse je poročal: Unijski delaveci so bili napadeni po deputijih, ki so jim zvezali roke, zavezali oči in jih odpeljali v avtomobile 18 milij daleč od mesta, kjer so jih vrgli kakor vreže krompirja na pustinjo v samot-

nih hribih. Ko je superintendent tovarne izvedel, da imajo delave shod, je najel 300 pretepačev iz Pittsburgha, ki so bili "deputirani" v Elyriji, Ohio. Okrog 200 teh "deputiriv" je pridrio v dvojno, v kateri so se delave vpisovali v organizacijo, in oborožene barabe so preteple šest organizatorjev, raztrigale aplikacijske listine, pokradle članarino in razpršile člane. Pozneje sta prišla v Lorain organizatorja Sweek in Arey v svrhu, da zaslišita delave o napadu na nje. Deputiji so ju takoj pograbili in s silo odpeljali v avtomobilu 20 milij proč od mesta, kjer so ju vrgli na tla in jima zagrozili: "Ako se še pokazeta v Lorainu, bosta ubita."

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Ustanovitev samostojne občine Grašovo. Ustanovi se samostojna selska občina Grašovo s sedežem v Grašovem, obsegajoča celotno katastralno občino Grašovo, Žirovca. Občino Lipšenj s pridržkom, da se poprij izvrši, za to potrebna lodičev skupnega premoženja imovine in skupnih bremen.

Zdravje naroda. Razne bolnice na Hrvatskem skrbijo za svoje bolnike prav izvrstno. Posebno venerični in tuberkulozni bolniki so hitro "zdravi". Pošiljajo jih namreč nezdravljive domov, da se bolnici "čistijo" teh nepotrebnih bolnikov, narod pa — "da bude zdrav". In zagrebaški cenzor je "Hrvatu", ki je o tem obširnejše poročal v interesu "države" in — "narodnega zdravja" zapisal celo notico. Blagor...

Odprije napitki v gostilnah, restavracijah in kavarnah. V Zagrebu bodo odpravili napitnine nastankarjev in nastankarjev, ki se uредi vprašanje plač.

"Vodika Johans", Ivajška Jerovšek, je umrla v delovni bolnici v Ljubljani. Gotovo je vsakemu znana.

Odmiranje naših Amerikanov. Iz zanesljivega vira smo zvedeli, da so se ukrneli potreben korak tako s strani naše policije, kaj tudi od strani vojaške oblasti, da se prepredi odiranje in Amerike se vrnivih rojakov. Izseljenec se takoj ob prihodu vlaka obkole od policijskih organov in vojaške oblasti in se tako prepriči menjavanje na postaji s strani nepoklicnih elementov. Po celeh v javnih lokalih pa prepričuje državna polica menjavanje valut, ter strogo zasledjuje vsako verženje. Državni, kajk vojaški policiji olajšuje njen težavni posel novo ustanovljena menjalnica nasproti južnemu kolodvoru, katera menjuje ob vsaki urri valuto po najvišjem dnevnem kurzu. — Opozavalec.

Tiskarska stavka v Zagrebu. Zagreb, 24. Noco proti polnoči so jeli stavkati v Zagrebu vsi zagrebaški stavci. Stavki kvalificiranega osojja se je priključilo tudi vse pomočno sobje. Vselej stavke jutri ne izdejo zagrebaški časopisi.

Pozdrave iz zdravilišča na bolne na pljučih Golnik pri Kranju. Zagreb, 24. Noco proti polnoči so jeli stavkati v Zagrebu vsi zagrebaški stavci. Stavki kvalificiranega osojja se je priključilo tudi vse pomočno sobje. Vselej stavke jutri ne izdejo zagrebaški časopisi.

Zagreb manifestira na Reko. Zagreb, 21. Včeraj v nedeljo okoli poldne se je po skupščini, ki je bila na vsečuščilu, napotila vse akademika omladina proti Zrimjeven. V dolgem sprevodu so peli patriotske pesmi in manifestirali za jugoslovansko Reko, Dalmacijo, Slovenijo, Istro in zoper italijanski imperializem.

MIKE IN JULIJANA CIVIA NOVIĆ!

Naš sin Josip je živi in vas prosi, da mu pišete na naslov: Josip Horvat, strojni stavec, Učiteljska tiskarna, Ljubljana, Jugoslavija. — Prosim urednike slovenskih in hrvatskih listov v Združenih državah, da to vest ponatisnejo. — Opred.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Verona, Pa. — Naslov se glasi: "Naprej". Frančiškanska ulica, štev. 6, Ljubljana, Jugoslavija.

Važno kulturno vprašanje.

(Nadaljevanje.)

Morda bi nas utegnil ob tem ta in oni opozoriti, da smo proti moralizovanju in umetnemu simbolizmu, a da nudi dokaj tega tudi narodno blago; trdim, da je to samo navidezno; zakaj narod je zajemal vedno iz življenja, četudi je celoten vtič tuštanek nekam čudom; a ta čudovitost je še precej korakov od moralizovanja in umetnega simbolizma; zakaj v narodnem blagu nam ni iskati nasičila kot takega, in psihološko po-vsem naravno razviti dogodek — četudi logično neutemeljen — še ni nasilje, s katerim operirajo moralizovanje in umetni simbolizem, in ki roditi tolikoči literarne nestvore: brez glave, brez nog, brez repa . . .

Pa vrnilo se k poučnim spisom, o katerih smo hoteli pravzaprav govoriti.

Trdim, da bo brata mladiča prav rada to in ono tudi iz zgodovine, a to mora biti povedano tako, da se bere kot mična povest in ne kot navduševanje suhopartnih dejatev, obloženih s številkami. Ker smo že omenili, da se nam gre ob etju predvsem za vzbujanje razsodnosti v masi, je umljivo, da se ogrevamo za to zadevne spise v kulturno smer, in ne v smer pobijanja, klanja, malikovanja, laži in hinavčine. Le ob zanosu, zasnovanem v kulturni smer, bo izpoznačil vsak posameznik iz mase, da je res član države, do katerega ima država gotove obveznosti, a da jih ima prav tako tudi do države. Vsak posameznik iz mase mora izpoznačiti, da s prospevanjem države, prospava tudi on, in da, če pogine država, mora poginuti tudi on. Ko bo prišla masa do takega izpostavljanja, pa bo morda vsaka država tudi brez militarizma; zakaj redki bo državljani, ki bi ostavili domovino, ki jo resičemo ljubi, v nesreči. Vemo, dašč smo se od tega; a enkrat moramo dospeti sploh kedaj na cilj; a pot do tega cilja vodi preko zgodovinskih spisov, spisanih v onem zanosu, ki smo ga omenili zgoraj, in ki nam more dopovedati na najbolj razložen način, da so vsi narodi savissni drug od drugega, in da je največji greh in največja nerazsodnost mesebojno gibanje, kljub, ki je povzročilo največkrat malikovanje, laž in hinavčino, t. j. nerazsodnost, ki jo je dosegel moralna črpati masa iz zgodovinskih spisov, spisanih po subjektivnem mnenju, vstopenem polem burzazio, aristokracije in plutokracije; upamo pa trdno, da bo po svetovni vojni drugače; in če ne bo, ni bila to zadnja svetovna vojna.

In kakšna je naša mladinska literatura v zemljepisnem oziru? Ne oporekamo, da imamo tudi v tem oziru nekaj malega; a tudi to je zelo daleč od manire, ki si jo želimo za spise zemljepisne vsebine. Po našem mnenju bi najboljši manir zemljepisnih spisov začel v zanosu bilokih potopisov, t. j. iz vsakega takega spisa naj veje svedi duh življenja, ki pričara mladini tujino z živimi barvami pred njene radovadne oči. In to je zelo potrebno; zakaj sanjam, smo zaceli še tudi o kolonijah, a z mladino, ki je naša in naša nuda, si niti domačega praga ne upamo prestopiti. Slovenci sanjam, najraje ob toplo zakurjeni peči; in ko divja okolica oglova vihar, se zatopimo v kako povest ob božičnem večeru, in potem se ob velikih dogodkih čudimo, da je naša masa še tako nerazsodna. Sanjam, smo odrastili, sanjam, je naša mladina, in tako bo šlo od roda do roda, dokler se ne vzbudimo in ne upremo svojih oči preko domačega praga v dalmaciji, pestri svet. Za tako vzdramitev pa ni boljšega priporočnika, nego so potopisi, spisani v biologičnem zanosu, in kakršnih zasledimo pri drugih narodih že obilje.

In nič drugače ni pri nas v prirodopisnem oziru. Pokojni Francišek Erjavec je umrl in njegove krasne prirodopisne dela počivajo zapravljena v ti in oni knjižnicah. Ni ga sloveka, ki bi jih pomislil in jih podal mladini, da bi se ob njih vdajala ljubomir in občudovanju krasnega stvarstva božjega. Ni ga prirodoslovec, ki bi hotel kreniti na pot rajnjava Franciška Erjaveca in bi hotel nadaljevati delo velikega umetnika za nadup in našo nado, t. j. mladini. —

(Nadaljevanje prihodnjih.)

POTOP. | Zgodovinski roman | Spisatelj: M. Šenkovič. Poslovni Podrazvod.

(Nadaljevanje)

"A kaj potem, če se mi upro? V polku Volodjevščega služi ladvansko pleme, ki me grozno sovraži."

"Sporoči jim, da Mirski, Stankovič in Volodjevšči bodo takoj vstreljeni."

"Tačrat pridrže oboroženi na Kajdane, ter jih skušajo rešiti. V polku Mirskega služi samo izbrano pleme."

"Vzemi s seboj škotske in nemške peče. Najprej jih obkolj, na to se le razglasil povejje."

"Kakor želite, sveti knez."

Radivil opre roke ob koleni ter se zamislil.

"Mirskega in Stankoviča bi že dal ustreliti, ako bi ne imela toliko vpliva na vso domovino. Bojim se pa hrupa in javnega punta, katerega vzgled smo ravnomoči videli. — Samo tebi se je zahvaliti, da so prejeli dober nauk. Odslej bodo previdnejši. Treba je samo urno delati, da ne utegnjejo priti uporneži v vojvodi, vitebskemu."

"Vi govorite samo o Mirskem in Stankoviču, a Volodjevščega in Oskerka ste povsem pozabili."

"Oskerski moram tudi prizaneti, ker je vpliven človek ter ima mnogo sorodnikov. Kar pa se tiče Volodjevščega — on je tujec med nami... Resnica, hraber vojak je in jaz sem ravnal nanj... Nu, tem hujce zanj, ker sem se v njem smotil. Ko bi vragi ne bili privedli teh capnov, njegovih tovarišev, bi mogče ravnal drugače. Nu, po tem, kar se je bilo agodilo, ga sedaj čaka krogla, kakor tudi vse ostale."

Kmitie je strepel, kakor bi se ga bil dotaknil z razbeljenim železom.

"Sveti knez!" reče. "Vojaki govore, da vam je rešil Volodjevšči pod Obihovem življenje."

"Storil je samo svojo dolžnost in za to sem mu hotel dati Dikemo. Sedaj se mi je iznenavril, za to pa ga oklepam ustreliti."

Kmiticu zalesketajo oči in nosnice se mu razstirajo.

"Ne, tega vi ne učinite, sveti knez!" zakliče.

"Kako in zakaj ne?" vpraša strogo Radivil.

"Prosim vas, sveti knez, oprostite mi... Noben las naj mu ne pade z glave... Spomnite

se zopet, da bi si bil lahko pridržal Volodjevšči vas ukaz, v kar je bil od vas pooblaščen. Toda mi ga je oddal in mi tako rešil življenje... Le njemu se imam zahvaliti, da ste mi vi oprostili. Da, on ni niti omogočeval mene rešiti, dasi je mogoč biti moj tekmeč pri moji nevesti. Dolžan sem mu hvaležnost in prisegel sem, da mu to dobro poplačam... Sveti knez, odpustite mu radi mene, pa tudi njegove tovariše naj ne doleti nobena kazen. Noben las jim ne sme pasti z glave in jim tudi ne pade, dokler sem jaz živ!... Prosim vas, sveti knez!"

Kmitie je prosil ter sklepal roke, toda v njegovih besedah se je nehote oglašala jenza in grožnja. Neukročljiva njegova hrva je zmagovala. Stal je pred Radzivilom kakor razjarjen roparski tič, z rudočico na leto in iskrečimi se očmi. Pa tudi hetman je bil razburjen. Njegovim naredbam in samovolji se je uklanjalo do slej na Litevskim in v Rusiji vse in nihče mu ni smel nasprotovati, nihče prosišči odpuščenja na smrt oboščenim. Le Kmitie ga je prosil sedaj na videz, v resnici pa je tirjal. Sploh pa je se nahajal hetman v takem položaju, da mu ni bilo mogoče odbiti prosilcu pravne.

Samovoljnik je čutil precej iz početka, da se moral večkrat učati želji ljudstva, da bo odvilen od lastnih privržencev, s katerimi ga je zdržala okoliščina, ter je viden v Kmiticu, iz katerega je hotel napraviti zvestega psa, razjarenega volka, pripravljenega vsak hip, da zgrabi za roko svojega gospodarja.

Vse to je razburjalo v Radzivilu kri in sklenil se je braniti. Priro